

HUKUK VE KIBİR
Bir Başka Deyişle Hukukçu Kibri
Filiz Kerestecioglu*

Kibir; büyüklük, ululuk.

Kendini büyük görme, başkalarından üstün tutma, büyülenme.

Onur, gurur.

olarak tanımlanıyor Türkçe’de.

Kibir – Önemli olmaya ya da başkaları tarafından önemsenmeye istek ya da kendisini aşırı sevme isteği. (Dante’ye göre komşusunu küçük görme ve aşağılamaya duyulan sevgi) Latince karşılığı superbia.

Şeklinde açıklamalar da var...

Bir tanım da İrvin Yalom’dan, aslında Nietzsche’nin tanımına benzer:

Kemikleri, eti, bağırsağı ve kan damarlarını toplayan deri nasıl insanın görünümünü katlanılır hale getiriyorsa, ruhun ajitasyonu ve ihtirası da kibirle kaplanmıştır. kibir, ruhu kaplayan deridir...” (Nietzsche Ağladığında, İrvin Yalom)

Hukuk ve Kibir konusunda yazmaya karar vermemin nedeni; kendi meslek alanımda, gerek hakim-savcı-avukat üçlemesindeki farklı kibir gözlemlerine biraz dikkat çekmek, esas olarak da “neyimiz var ki başkalarından üstün olduğumuzu düşündüren ve böyle davranmaya iten” in cevaplarını aramaktı. Hiç kolay değilmiş! Doğrudan bir kaynağa ulaşmanın zor olduğu bir konu oldu gerçekten.

Sanırım hukukçuların kibiri sosyologları ve felsefecileri de ürkütmüş!

Ben de biraz kendi gözlemlerime, biraz arkadaşlarıma danışma, farklı kaynaklardan, edebiyattan tartışma noktaları bulma ve biraz da sanal ortama dalma yöntemlerini seçtim.

Hukuk ve Kibir deyince bir arkadaşım “Hukuk ve kibri” hukukçu ve kibir olarak algılamak daha iyi bir ifade olsa gerek... zira, hukuk aslında kibre imkan vermeyecek, buna gereksinim duymayacak denli basit, sade. Doğayla uyum içinde, onunla birlikte yaşamının insanca formülü; yiyip içmenin, barınmanın, eğlenmenin, cinselliğin, üretmenin, gezmenin, paylaşmanın, kendini gerçekleştirmenin ve özgürce yaşamının. Sahip olmamak kaydıyla... Ama bu belirlemeyi, içimizden bazılarına devrettiğimizde, bir erke ihtiyaç duyduğumuzda bu uzmanlar, yetkililer kendilerinde özel beceriler olduğunu, toplumun/doğanın geri kalanının da buna muhtaç olduğunu varsayıyor. O vakit bu basit formül komplike ku-

---

* *Avukat, İstanbul Barosu*

rallara, usule, şekle, sisteme dönüşüyor. Bazılarımız bilgi sahibi oluyor. Bilimde, sanatta ve diğer beşeri faaliyetlerde olduğu gibi hukukta da bilgi sahipleri kendi tekellerini oluşturup, toplumsal hiyerarşide özel bir konuma erişiyorlar. Bundan böyle hukuk artık, insan ve doğa için var olmaktan çıkıyor, asli işlevinden arınıyor. Kendi kendine işlev gören, salt kendi için varolan bir yapıya dönüşüyor. Bu yapıya ve genel olarak tüm hukukçulara kibir sıfatını layık görebiliriz.” diyerek konuya yaklaştı. (Notlar, Av. İbrahim Demirci)

Evet “hukukçu kibri” bence de daha doğru bir tanım. Burada dikkat çekilen en önemli nokta ise; hukukta bilgi sahiplerinin kendi tekellerini oluşturup, toplumsal hiyerarşide özel bir konuma erişmeleri. Böylece kibirlerine buldukları başlıca kaynak bir biçimde ortaya çıkıyor: Bilgi tekeli. Ancak başlıca kaynak bu olsa da; bu kaynağın etkisinin günümüzde aynı şekilde devam ettiğini söylemek pek de mümkün değil.

Marie R. Haug, Profesyonelleşme: Gelecek için Alternatif bir Hipotez, adlı makalesinde meslek mensuplarındaki bilgi tekelinin kırılmasını şöyle ifade ediyor:

“...bilginin bu şekilde çok hızlı genişlemesi, gelişmelere uyum sağlamaya çalışan meslekler ve görevleri üzerinde lekeler bıraktı. Patlama o kadar büyük oranlara erişti ki hiç kimse yeni olguları ve teknikleri tek başına kavrayabilecek durumda değildi. Bütün alanlara hükmedebilen Rönesansçılar gerçekten geçmişte kalmışlardı. Mesleklerin bu gelişmelere cevabı, bir süre için, uzmanlaşmanın yaratılması yoluyla bilgi tekellerini koruma biçiminde oldu. Eğer hiçbir kimse, yalnız başına bütün bir alanda bilinen her şeyi kavrayamıyorsa, o zaman, bir grup insan, uzmanlık pastasını dilimlere ayırarak her biri derinlemesine bir tek dilim üzerinde uzmanlaşıp, var olan bilginin bütününe topluca kontrol edebilir ve bu yolla tekellerini sürdürebilirlerdi. Uzmanlaşmaya yönelik baskı en çok tıp alanında vardı ve bu süreç hukukta da kendisini hissettirmeye başladı (Meslekler ve Sosyoloji/Derleyen ve Çeviren Zafer Cirhinlioğlu s.135; Hechinger, 1972, Makale; Profesyonelleşme: Gelecek için Alternatif bir Hipotez, Marie R. Haug)

“...Gerçekten de, gelecek yıllarda, makinelerin bilgi tekeline sahip olacakları düşünülebilir. Yeni veriler, yeni bulgular, çoğunlukla çok meşgul olan meslek üyelerinin, hatta üniversite hocalarının kafasından çok daha kolaylıkla bilgisayarların hafızasına sokulup yerleştirilebilir. Mesleki eğitimin zaman içinde demode olması insanları rahatsız etmektedir, fakat bu, mekanik depoları daha az rahatsız edecektir...” (age. s.137, makale; Profesyonelleşme: Gelecek için Alternatif bir Hipotez, Marie R. Haug)

Evet zaten 80’lı yıllarda dahi, Türkiye’de olmasa da, Amerika ve Avrupa’da daha önce yapılan bu tespitlerin çoğu şimdi gerçek! Ancak mesleki kibirler her şeye rağmen bu gerçekleri kabul etmeyi zorlaştırıyor ve hala herkes tek ve biricik olduğu inancını taşımaya ve empoze etmeye gayret ediyor. “Biz aşkın meslek insanlarıyız. Bilgi bizde. Hayatları biz kurtarıyoruz!” Peki bu duruma yani giderek makinelerde depolanan bilgi hakimiyetine karşı, sadece bodoslama bir karşı çıkış, hala yukarıdan bir bakış ve klişeler, geleceğimize ve insanlığa olumlu katkılar sağlamaya yeter mi sizce?

Mesleklerdeki tekelleşme ve sadece belirli kesimlerin zenginleşmesi, diğer bazı meslek insanlarının işçileşmesine neden olduğu gibi, bilgiyi tekellerinde tutma, hatta ona yeni süslemeler ve abartılı anlam yüklemeleri katarak bilgiye erişimi zorlaştırma gayretleri de; sadece diğer “meslektaşlarını” değil aynı zamanda o bilgiye asıl ihtiyacı olan sorunlu insanları zor durumda bırakıyor. Bir taraftan bilgiyi ve parasal gücü tekellerinde tutarak ya da bu görüntüyü vererek, kontrolü elde etmeye çalışan bir kısım meslek sahibi, diğer taraftan makineler... Hadi isterseniz baş edebiliyorsanız baş edin, sadece kibirinizle...

Yani bir tarafta kapitalizmin vahşi çağında bilginin ve paranın gücünü gerçekten elinde tutarak kibiri doyasıya yaşayanlar...

Diğer tarafta ise hala “Biz bir zamanlar her şeyi bildirdik, en saygın meslek grubunun, en saygın fertleriydik” duygusuyla bilgiyi kontrol edebildiğini sanan ve hala yukarıdan bakma gayretini elden bırakmayan kibir sahipleri; kısacası “kifayetsiz muhterisler”...

Nietzsche şöyle diyor;

“Kibirlikte kendinden haz duymak - Kibirli kişi seçkin olmak değil, kendini seçkin duyumsamak ister, bu yüzden hiçbir kendini aldatma ve kendini kandırma yöntemini hor görmez. Ötekilerin görüşü değil, onların görüşü hakkındaki kendi görüşü yatar gönlünde.” (Nietzsche, İnsanca Pek İnsanca C1. 545 (sf 334))

Bilgi ve paranın gücünü elde tutanların kibrine karşı örgütlü mücadele dışında yapılabilecek bir şey yok!

Tabii bu örgütlü mücadeleyi gerçekleştirecek meslek insanlarının “işçi” olduklarını kabul etmeleri ve örgütlenmeleri halinde mümkün olabilecek bir şey bu!

Ancak diğer kesimin yani kifayetsiz muhterislerin yapması gereken, artık kibirden vazgeçmektir. Çünkü artık, o olmaması gereken duyguya dahi sahip olmalarının temelleri ortadan kalkmıştır, yok hükmündedir. Onları artık kof bir kibirdir. Şimdi belki de kendileri bunun ne menem bir şey olduğunu anlayacak ve kibirli muktedirlere isyan edeceklerdir.

Makineler çağındayız evet, onlar bizim epeyce yerimizi aldı ve bilgi onlarda depolanıyor evet. Geriye belki sadece bütün makinelere rağmen ya da çoğu zaman onlara da sahip olarak, bilgi bizde diyerek zenginlikleri elde tutan muktedirler kalacak. İyi de böyle bir Dünya’da yaşamak mümkün mü, sizce yaşanabilir mi?

Sonuç olarak; makineler ve muktedirler çağında, onların kibrine ve hiyerarşisine karşı; muktedir olmamalarının yanı sıra, yanılısama içinde olarak kendilerini bağımsız, özgür ve aşkın zannedenlerin kibirden vazgeçmeleri zamanı çoktan gelmiş ve geçiyor artık.

Hakim-savcı ve avukatların karşılaşması

Bir başka Nietzsche sözüyle başlayarak, şimdi hakim-savcı ve avukatlara bakalım. Kes-

işen kibirler- Eşit ölçüde kibirli olan iki kişi karşılaştığında, sonradan birbirleri hakkında kötü bir izlenim edinirler, çünkü her biri öteki üzerinde bırakmak istediği izlenimle öyle meşgul olmuştur ki, öteki onda bir izlenim uyandırmamıştır, sonunda ikisi de çabalarının boşa gittiğini fark eder ve ikisi de suçu diğerinin üzerine atar. (Nietzsche, İnsanca Pek İnsanca 338 (sf 250)) Bu örnek bana hakim-savcılarla avukatların mahkeme salonlarındaki bazı karşılaşmalarını hatırlatıyor! Genelde bu karşılaşmada “hiyerarşik üstünlük”leri olduğunu düşünen ve avukatlara, o salonda “olmasalar daha iyi olur” yaklaşımıyla davranan hakimlerle avukatların pek de eşit bir noktada karşılaşma yaşadıkları söylenemez ancak kibir bazen iki tarafı da öyle bir kuşatır ki; bu noktada eşitlenebilirler!

Bilgi tekelinin ya da halen o bilgi tekeline sahip olunduğunun sanılmasının dışında, kibre kaynak olan bir başka üstünlük aracı da “hiyerarşik” konumlanma olabilir. Bu konumun gerçek olması da gerekemeyebilir, öyle sanılması ve toplum tarafından öyle kabul görmesi de yetebilir bazen. Hakim-savcılarının avukatlar karşısındaki konumunda olduğu gibi...

İzmir Barosu’nun gerçekleştirdiği, İzmir Barosu Üyelerinin Çeşitli Değişkenler Açısına dan Özellikleri, Sorunları, Çözüm Önerileri, başlıklı çok ciddi veriler sunan, başarılı araştırmasında, avukatların ifadelendirdiği bazı verilere bakarsak;

“...Hiyerarşi (her alan için); (bazı hakimler avukatlarla aynı fakülteden mezun olduklarını unutmuyorlar kadı gibi davranıyorlar, hakimler bazen kendini tanrı zannediyor, alanda deneyimsizler istismar ediliyor, çoğu alanda ast üst ilişkileri içinde davranılıyor, savunma ve iddia makamı eşit değil, personel kendini üstün görüyor, karşısındakini dinlemeyecek kadar peşin hükümlü ve karşısındakini önemsemiyor, ... kolluğun kendisini devlet sanması...”

Avukatların hakları ve yetkileri ciddiye alınmıyor (her alan için) avukatlık kimlik kartının geçerliliği kabul edilmiyor ... hukuk sisteminde gerekli role sahip olamıyorlar... yeterli savunma yapamıyoruz, daha deliller toplanmadan karar veriliyor... avukatlık yargının bir parçası olarak görülüyor...

...hakimlere avukatların kendilerinin astı olmadıkları anlatılmalı, birbirine denk meslektaş algısı yaratılmalı... hakimler önce avukatlık yapsınlar...” (İzmir Barosu Üyelerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Özellikleri, Sorunları, Çözüm Önerileri, Melek Göregenli, Erdem Ömüriş, Pelin Karakuş, İzmir, Ekim 2011)

Yukarıdan, acımasız, yine aynı ben bilirim tavrının yanı sıra, bağımsız denilse de (avukatlardan farklı olarak) bir ucundan devlet erkini de elinde tutmanın getirdiği tutkulu bir iktidar kurma hazzıyla yaratılan baskıcı atmosfer, insanların sindirilmişliği ve aslında kendi hakkını aradığı, en rahat hissetmesi gereken bir mekan ve alanda söz söyleyemez hale gelmesi... Adliyelerdeki ol hikaye ne yazık ki böyle... “Temelinde kibir, gasp, kaba kuvvet olmayan hukuk yoktur, bu böyledir” diyen Nietzsche’nin sözlerini doğrularcasına yazılıyor hikaye...

Bu konu için bana ilham veren Moliere’nin ünlü sözüne ilişkin yaptığım sanal taramada

Türk Hukuk Sitesi’nde hakim-savcı-avukat ilişkisine de örnek olabilecek cevaplar var:

Neydi söz: “Görevimizi yaparken “kimseye, ne müvekkile, ne hakime hele ne iktidara tabiyiz. Bizim aşağımızda kişilerin varlığı iddiasında değiliz. Fakat hiçbir hiyerarşik üst de tanımıyoruz. En kıdemsizin, en kıdemliden veya isim yapmış olandan farkı yoktur. Avukatlar esir kullanmadılar, fakat efendileri de olmadı”

Bakın meslektaşlar neler diyorlar:

“...Molierac’a göre öyle, hakime göre, savcıya göre vatandaşa göre Avukat kimdir? bence bunu tartışmak gerekir. Örneğin beni çok seven, toplumda saygınlığı olan birisi Avukat olduğumu duyunca inanmamış o öyle bir şey yapmaz demiş. Neden acaba? İstisnalar hariç hakimlerin çoğu avukatları adalete yardımcı olarak değil de delilleri karatmaya çalışan adeta her savunulan suçta sanığın ortağı gibi görüyorlar. Cesaret etseler sanıkla birlikte avukata da ceza vermek isterler. Bizim adliyede bir hakim için “sanık avukat tutmuş ise zaten %50 oranında suçu sübuta ermiştir.”

“...Esir kullanmadılar ama efendileri de olmadı.. Gerçekten kulağa çok hoş geliyor, idealizm de bunu gerektiriyor. Esir kullanmamak kişiselliğe tabi olduğu için bu konuda iddialı olmak kolay, ama efendileri olamadı sözü, uzun ve acıklı biçimde düşündürüyor insanı.. Düşünüyorum da, zaman zaman kendimizi bu mesleği icra ederken hiç esir gibi hissettiğiniz olmuyor mu? ...Her iki yanı temsil eden avukatların...susturulmaya çalışılması, kararı nasıl olsa biz vereceğiz düşüncesiyle son açıklamaların sunulduğu duruşmalarda, çoğu kez yazılı diekçeler okunmadan ÖNCEDEN HAZIRLANMIS kararların tefhim edilmesi, avukatların efendileri de olmadı sözünü bugünkü reel gerçeklikte boşa çıkarmaktadır. Avukatın MAHKEMEYE KARŞI BAĞIMSIZLIĞI belki de çoğu kez kürsünün ardındaki gülünç ötesi gelebilmektedir...”

Evet, söz neydi:

“Görevimizi yaparken “kimseye, ne müvekkile, ne hakime hele ne iktidara tabiyiz. Bizim aşağımızda kişilerin varlığı iddiasında değiliz. Fakat hiçbir hiyerarşik üst de tanımıyoruz. En kıdemsizin, en kıdemliden veya isim yapmış olandan farkı yoktur. Avukatlar esir kullanmadılar, fakat efendileri de olmadı”

“Çok iddialı olduğunu düşündüğüm yukarıdaki “iç okşayıcı” söz Türkiye’de ne derece geçerlidir? Sizce biz avukatlar böyle miyiz?” diye sorarak, Türk Hukuk Sitesi’nde tartışmayı başlatmış bir hukukçu meslektaşımız.

Bu söz nedense beni her zaman güldürmüştür. Belki hep burun havada, sırt dimdik ve şiirsel bir şekilde, en önemlisi de olur olmadık her yerde, her zaman söylendiği, söylenebildiği için gülmüş olabilirim. Ne derece reel bir durumu ifade ettiği, gerçekliğe tekabül ettiği ise asıl tartışma konusu olan şey tabii ki...

Bu tartışmayı biraz da avukatların kendi durumlarına bakışları açısından, meslektaşlarımızın ifadeleriyle sunmak isterim:

“...Molierac’a ait bu söz maalesef günümüz Türkiye’si için pek geçerli değil. Çünkü her gün karşılaştığım meslektaşlarımdan (mesleğinin hakkını verenleri tenzih ederim) edindiğim kanaat ve kendimin staj süresince edindiğim deneyime göre avukatın efendisinin para ve kölelerinin de stajyer ve katipler olduğu ortadadır. Bu olgu Ankara, İstanbul, İzmir gibi kapitalizmin hukuku satın aldığı büyük şehirlerde çok açık bir şekilde ortadadır. Bence TBB ve barolar kanun tasarısı hazırlayıp avukatları çeşitli sınıflara ayıracaklarına oturup meslek etiğini nasıl daha iyi seviyelere çıkaracaklarını düşünsünler. Tabii olay bu kadar basit değil; asıl iş bize düşüyor. Biz avukatlar müvekkili müşteri ve karşı tarafı düşman gibi görmeye devam ettikçe bu yozlaşma devam edecektir. Bir gün dürüstlüğü paraya tercih etmeye başlarsak işte o gün bir şeyler değişmeye başlayacak. Bence “dürüstlük herkes için erdem olabilir ama hukukçu için dürüstlük ön koşul” olmalı.”

Bir başkası ise şöyle diyor:

“Korkarım bu güzel söz yalnızca söylemde kalıyor... Köle olarak görülme istemiyoruz ama insanlar efendilik tasladıklarında bize ne yapmak kalıyor? Gütmek zorunda olduğumuz yada güttüğümüzü sandığımız devenin nesiyiz? Muktedir olanlar bizi diyarlara sürüklerken güdülmüyor muyuz biz de?”

“Avukatlar esir kullanmadılar, çünkü stajyerleri vardı.” diyen bir stajyer avukata ise cevap şöyle:

“...Benzetme tam olarak oturmuyor, çünkü esirlerin günün birinde özgür olabilme hayalleri yoktu, bir stajyer avukat olarak siz özgürlük hayalleri kurabilir ve özgürlük rüyaları görebilirsiniz. Kendinizi neden çırak olarak değil de esir olarak gördüğünüzü merak ettim.”

Bir başka avukat ise aralara Georgi Mihailoviç Dimitrov’un Alman Parlamentosu’nun yangını nedeniyle sanık olarak yargılandığı davada avukatına gönderdiği not gibi, tarihten bazı örnekler vererek giriyor:

“Her ne kadar ben hukukçu değilsem de, tayin olunan bir savunucunun sanıktan talimat almaya mecbur olmadığını bilmekteyim. Ve tabii ki benim böyle bir niyetim yoktur. Ama buna karşılık, avukatlık meslek kurallarına göre tayin olunan savunucu sanığın üstü değildir ve bu bakımdan karşılıklı bir mutabakat zorunlu görünmektedir. Yoksa sanık, inatçı bir avukatın sağlayacağı nimetlerden kendini yoksun bırakmayı ne kadar yetersiz olursa olsun savunmasını kendisi yapmayı tercih edebilir”

Aslında avukatlığın bir şekilde yüceliğine şerh düşmek için yazıldığını düşündüğüm bu notun bana düşündürdükleri ise; avukatların Dimitrov’u bile kibarca çıldırtabildikleri ve onun nazik bir üslupla, müvekkille avukatın arasında hiyerarşik bir üstünlük olmadığını, eşit olduklarını hatırlatmaya gayret etmesi...

Bazı avukatların, müvekkillerin sorularına cevap verme yöntemlerini düşünürsek: Biz her şeyi biliriz tavrı ve açıklamasız bırakma haliyle, bilgi edinme hakkını en başta savunması gerekenlerin, kendi savundukları insanları bu haktan adeta yoksunlaştırmalarını göre-

biliriz...

Üstelik hemen bütün toplumlarda avukatlara ilişkin pek çok olumsuz örnekler doluyken ve birçok olumsuz niteleme avukatlara ve yıllar içinde giderek benzer bir hak edişle hakim-savcılara atfedilirken, hala kibirden vazgeçmemek, zaten başlıbaşına bir kibir göstergesi değil midir?

Molierac’ın sözünden bahseder ve “efendilerimiz olmadı” derken dikkat çekilmesi gereken bir önemli nokta ise, yukarıda da az önce muktedirler ve “kifayetsiz muhterisler” diyerek değindiğimiz fasıl; artık avukatların da, avukatların efendisi olduğudur. Yani işveren ve işçi avukat diye bir realite vardır ortada. Ancak bu kabullenilmek istenmez. Çünkü hemen tüm beyaz yakalılarda olduğu gibi sınıf atlama, kurtuluşun tek başına olacağına inanma ya da özgür olunduğuna ilişkin yanılsama ve kibir bu kabullenmeyi engeller.

Özellikle “beyaz yakalı” denilen ve giderek işçileşen orta sınıf özelliklerine ekşi sözlük ve Uludağ sözlük gibi internet sitelerinde bakınca şöyle tarifler görülüyor:

Mavi yakalılarda görülmeyen davranışlardır. Rutin baş ağrıları, hep ben bilirim tavırları, ben burada senden daha tecrübeli ve eğitimliyim lafları, o olmazsa firma batacak tripleri, sürekli bir gerginlik, laf sokma çabaları.

Beyaz yakalılık ve kibir konusunda rastladığım bir başka enteresan örnek de bir internet bloğundan:

Müsteşarlıkta hukuk müşaviri olan birinin kardeşi bahsediyor:

Bir restorantta yemek yerken eğer masadan çatal vs. bir şey düşerse asla eğilip yerden siz kaldırmayın diye ders verilmekteymiş kendilerine. Şimdi daha yolun başında kendi düşürdüğü çatalı bile kibirle kendi almayan, kendilerine bu şekilde ve daha nice şekillerde telkinde bulunan insanların hukuk müşavirliğinden anca Firavuncuklar, Hamancıklar çıkar. Yazık...

Bazılarımızsa kapımızı kendimiz açar, taburemizi kendimiz çeker, söküğümüzü kendimiz dikeriz. Çatalımız düşerse eğilir kaldırırız, hatta garson hayli yorulmuştur deyip, masadan kalkarken tabakları üstü üstte toplar, dağınkılığı seyreltiriz, ama Firavunların karşısında rantımız için eğilmeyiz. Şükür... (bir internet bloğundan alıntı)

İzmir Barosu’nun az önce değindiğimiz araştırmasında; katılımcıların 15%’inin elde edilen gelire ilişkin “kesinlikle yetersiz”, ancak 40,6%’inin ortalama şeklinde cevap verdiği, oldukça yeterli diyenlerin sayısının 6,8%’i geçmediği ve zaten “bu oldukça yeterli grup”un da “kesinlikle yetersiz” 15%’in sırtından bu yeterliliğe ulaşmasının mümkün olduğu bir meslek grubunda ne “efendilerimiz olmadı” tespiti ne de “köle kullanmadık” tespiti en azından ekonomik açıdan doğru tespitler değildir artık.

“...ücretli olarak çalışan avukatların çok büyük çoğunluğunun otuzdan az işçi çalıştıran işyerlerinde çalıştığı ve dolayısıyla iş güvencesi kapsamı dışında olduğu ve “yeni” Yasa ile bu kapsamdaki işçilerin sendikal güvencelerinin tümüyle yok edildiğini göz önünde bulun-

durduğumuzda, ücretli avukatların Yasa'dan en mustarip olacak kesim içinde yer aldığını da söyleyebiliriz..." Dahası "yeni" Yasa'nın getirdiği yeni barajlar, avukatların örgütlenebileceği ve toplu iş sözleşmesi yetkisine sahip olan üç sendikayı da birer birer baraj altı bırakma riskini taşıyor. ("Yeni" Yasa 12 Eylül Düzeni'ni Pekiştirdi", Metin Ebetürk, Güncel Hukuk Dergisi, Aralık 2012)

Katılımcıların %74,2' sinin staj eğitimini yeterli bulmadığı, hukuk eğitimini çok yetersiz gördükleri, ancak %1,9 unun avukatlar arasındaki dayanışma için "oldukça iyi" cevabını verdiği, ancak %8,7' sinin "politikayla yakından ilgili olduğu bir meslek grubunda siyaset ve mücadele ne kadar yer tutuyor diyebiliriz?

Siyaseten ise; meslektaşlarımızın yargı'daki susturuluşlarına ilişkin verdikleri örnekler, toplum nezdindeki itibar yoksunluğuna ilişkin söylemleri ve genel olarak hak aramanın neredeyse imkansızlaştırıldığı bir toplumda; "hakkı söke söke alan" o eski "avukat kahraman" ların da yok olduğu bir süreçte, Molierac'ın sözünün gerçekçiliğinden ve avukatların özgürlükçü, devrimci, bağımsız siyasi var oluşlarından söz etmek de ne derece doğrudur bilemiyorum!

Bu kadar ciddi ve belki de iç sıkıcı örnek ve veriden sonra, bence umut verici ve eğlenceli bir örneği de sizinle paylaşmak isterim.

Kibir üzerine dağınık araştırmalar yaparken, -tabii ki bunların bir kısmı insana, bir kısmı kitaplara değerek, ancak bir kısmı da çağımıza uygun şekilde makinelere ve sanal ortama değerek yapılıyor- rastladığım çok ilginç bir şey oldu: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğrencilerinin kurduğu hukukla.net sitesindeki bir yazıda, muhtemelen daha üst sınıf öğrencileri şöyle diyor: "İki yıldır fakülteye kaydolun birinci sınıfları gözledik ve nelerin mutlaka yapılması gerektiğini 2012 girişli Ankara Hukuk öğrencileri için listeledik. İşte size ilham verecek 8 madde"... Ben 8 maddeyi paylaşamayacağım ancak kibirle ilgili yazdıklarını ya da içinde bunun izlerini taşıyan bölümleri paylaşmak isterim:

1) Hukuk Ders Kitaplarıyla Toplu Taşıma Araçlarına Binmek

İlk anayasa dersine girdiğinde, anlatılanları dinledikçe kendini anayasa mahkemesi başkanı zanneden birinci sınıf hukuk öğrencisinin yapacağı 8 şeyden birisidir, anayasa kitabını alarak toplu taşıma aracına binmek. Otobüste/metroda karşılaşacağı teyzelerin evlatlarına nispet yaparcasına tutar o kitabı. Kitabın diğer kısımları elleriyle kapalı olabilir; ancak anayasa hukuku yazan kısım olabildiğince açıktır, adeta "buraya bakın" diye haykırmaktadır genç hukukçu.

2) Sosyal Medyada Hukukla İlgili Sayfaları Beğenmek

Hukuk fakültesine gelmek demek; diğer üniversitelerin aksine çimlerde uzanmış dergi okuyarak fotoğraf çektirmek değildir. Hukuk fakültesine geldiğini belli etmenin yolu, sosyal medyada hukukla ilgili sayfaları beğenmekten geçer. İctihad sayfalarından, yüksek mahkemelerin kararlarının paylaşıldığı gruplara, popüler hukuk profesörlerinden; eğlence-lik hukuk sayfalarına kadar; içerisinde "hukuk" kelimesi geçen tüm sayfalar beğenilmelidir.

3) Üst Sınıflardan Taktik Almak

Genç öğrencimiz, kendi şubesine ait üst sınıflardan mutlaka taktikler alır. Hangi hoca nasıl sormakta; kimin dersine girilir; Medeni Hukuk'a nasıl çalışılır? Bütün bu soruların cevapları ukala üst sınıf öğrencilerinden öğrenilmelidir. Bu maddede karşılıklı yarar ilkesi gözetilir. Birinci sınıflara bilgi verilirken, ukala üst sınıflar dersler altında ezilmenin verdiği tek avantajı kullanmaktadır; yeni gelenlere hava atmak!

4) Avukat Olacaklar İçin Olabildiğince Çok İnsanla Tanışma

Avukatlık çevre ister; bu meslek için öğrenci şimdiden bir 'sosyal kelebek' olmalıdır. Kibirli hukuk fakültesi öğrencileriyle tanışmanın en iyi yolu, onlara uyum programıyla ilgili bir şeyler sorup sonrasında "bu arada ben şu'yum" diyerek elinizi karşınızdakine uzatmaktır. Avukat olmasanız bile, ilk haftalarda çok insanla tanışmanızda fayda var, zira sonrasında tanışacak bir ortam bulamayabilirsiniz.

5) Suratın Mahkeme Suratı Halini Alması

Hukuk fakültesi öğrencisinin bulunduğu üniversite ve kampüste diğer öğrencilerden bir farkı vardır. Ne de olsa bir yıllığına da olsa Anayasa Hukuku derslerinde vatani kurtaracak odur; siyasal öğrencisi değildir. Kibir, hukuk fakültesinin binasına girmekle birlikte bedeninizin tüm damarlarını ele geçirmiştir. Suratlarınız olabildiğince asıklaşmalı, tepkileriniz durağan hale gelmelidir; ne de olsa genç hukukçumuz geleceğin hakim-savcısı olacaktır; şimdiden resmiyete alışmalıdır.

Kibir kısa bir süre içinde öyle bir hale gelir ki genç hukukçumuz, kendi bölümündeki öğrencilerden dahi kendisini ayrı ve biricik hissetmektedir.

(Hukukla.net / 22 Eylül 2012)

Umut verici dedim başlarken çünkü; genç hukukçular hukukçu kibrinin farkında olarak yola başlıyorlarsa, bu kıyafeti üzerlerine giymeyecekler ve farklı olacaklardır diye düşünüyorum.

İmam Gazali'den ve Schopenhauer'dan iki örnekle son söze doğru yaklaşalım...

Gazali'nin ki biraz tersten bir yaklaşım, tevazunun kibri...

"...Kibrin ilaçlarından biri, emsal olan kimselerle toplantılarda bulunulduğu zaman onları öne geçirmek ve onların aşağısında oturmaktır. Fakat burada şeytanın bir kurnazlığı vardır. Şöyle ki: Kişi ayakkabılarının yanında oturur veya emsalleriyle arasında ne idüğü belirsiz kimseler bulunur ve böylece kendini mütevazı zanneder. Oysa böylesi, kibrin ta kendisidir. Çünkü kalbine 'lâyük olduğum yeri başkasına terkettim ve tevazu gösterdim' gibi vesveseler gelir ki işte bu vehim, kibrin ta kendisidir. Kendisine düşen vazife, akranını öne alıp, onların arkasında oturarak ayakkabılığa düşmemektir..." (İmam Gazali)

Schopenhauer ise gurur ve kibrin farkını ortaya koyuyor...

"... Doğamızın burada betimlediğimiz budalalığı, esas olarak üç sürgün verir: Mevki

hırsı, kibir ve gurur. Son ikisi arasındaki fark, gururun kişinin kendi değerinin herhangi bir bakımdan kendi üstünlüğü hakkında zaten sabit olan kanısına dayanmasıdır; buna karşılık kibir, başkalarında böyle bir kanıyı uyandırma arzusudur, bu arzuya çoğu kez bu kanı sonucunda, onu kendine mal edebilme sessiz umudu eşlik eder. Buna göre gurur içten kaynaklanır, bu yüzden kendi kendine dolaysızca aşırı saygı gösterilmesidir; buna karşılık kibir ise böyle bir saygıya dışarıdan, yani dolaylı biçimde ulaşma çabasıdır. Buna uygun olarak kibir geveze, gurur da suskun yapar... “(Schopenhauer, Yaşam Bilgeliği Üzerine Aforizmalar s. 58)

Sonuç olarak, kibir konusu bizi de daha fazla “gevezeleştirmeden” son sözü söylersek:

Evet, mücadeleci, dar bakış açılarını, statükoları, hayatı değiştirmek için çaba sarfeden bir meslek grubunun da üyeleri aynı zamanda hukukçular, ancak bu hukukçu kibiri için yeterli bir neden değil! Hele ki bugün yaşadığımız çağda ve toplumlarda, artık bu kibir için yeterliliğin ötesinde hiçbir gereklilik de olmadığı gibi; bu duruş ve varoluş tarzı realiteye tamamen aykırı, eğreti bir aşkınlık iddiası olarak havada asılı duruyor.

Artık asılı kaldığı yerden aşağı inse ve yerli yerine otursa, tıpkı eğreti birçok kavramın yerini bulduğu zaman duyduğumuz huzur gibi huzura kavuşacak ve bizler de ne olduğumuzu bilerek mücadelemizi yükseltebileceğiz!